

Actieplan

vluchtelingen

D66

Inleiding

Door de vele brandhaarden in de wereld is op dit moment het hoogste aantal mensen op de vlucht sinds de Tweede Wereldoorlog. Het oorlogsgeweld in Syrië, de dictatuur in Eritrea en de acties van de Taliban in Afghanistan verdrijven onschuldige burgers uit hun land. Zij vluchten om zichzelf in veiligheid te brengen en om hun kinderen te beschermen tegen oorlog en geweld.

Voor die mensen willen wij er zijn. Moeten wij er zijn. Sommigen willen hen in de kou laten staan door onze grenzen te sluiten. Anderen wakkeren de angst aan met een verzetstour. Wij willen mensen niet voorspiegelen dat we asielzoekers kunnen tegenhouden. Natuurlijk, het liefst zouden we die vluchtelingenstromen voorkomen, het probleem bij de bron aanpakken. Daar wordt ook veel op ingezet: militair strijdt Nederland tegen ISIS, diplomatiek werken we aan vredesvoorstellen. Het Nederlands kabinet kan nog veel meer doen om Assad te laten stoppen met het gooien van vatenbommen op zijn eigen bevolking. Maar het is niet realistisch om te denken dat we morgen vrede in Syrië tot stand kunnen brengen of een democratie in Eritrea.

Opvang in de regio wordt door velen genoemd als alternatief voor opvang in Nederland. Volgens ons is beide noodzakelijk. Niet iedereen kan naar Europa komen. Maar we moeten ons ook realiseren dat 95% van de Syrische vluchtelingen momenteel al in Libanon, Jordanië, Turkije en Irak worden opgevangen. We kunnen nog veel doen om die opvang te verbeteren, door onze noodhulp op te hogen of door structurele partnerschappen aan te gaan met de regeringen daar. Om bijvoorbeeld het onderwijsstelsel ter plekke over te nemen of de infrastructuur te verbeteren. Maar ook dan zullen de komende tijd asielzoekers naar Europa en Nederland blijven komen. Het is belangrijk dat we daar eerlijk over zijn, dat we geen valse verwachtingen scheppen.

De aantallen asielzoekers die ons land bereiken, plaatsen ons voor een grote uitdaging. D66 is ervan overtuigd dat Nederland, dat onze maatschappij sterk genoeg is om die uitdaging aan te kunnen. Maar dan moeten wel alle zeilen worden bijgezet en dan moeten we niet zomaar over de zorgen van bewoners heen stappen, zoals recent in Oranje gebeurde. Het is ook belangrijk dat we niet doen alsof veel van deze asielzoekers snel zullen terugkeren, het grootste deel zal vermoedelijk permanent in Nederland blijven, omdat de situatie in hun thuisland niet verbetert.

We kunnen ons dus maar beter zo goed mogelijk voorbereiden op de komst van deze asielzoekers. Het kabinet heeft daar een belangrijke kans gemist. Voormalig staatssecretaris Teeven luidde in mei 2014 al de noodklok. Volgens hem zouden dat jaar 65.000 asielzoekers naar Nederland komen. Dat gebeurde uiteindelijk niet, maar het kabinet heeft wel verzuimd om ook daadwerkelijk voorbereidingen te treffen. Dus moeten we nu dubbel zo hard aan de slag. D66 pretendeert niet hét antwoord op de vluchtelingenproblematiek te hebben, maar wil wel voorstellen doen om het hoofd te bieden aan de drie grote uitdagingen waar Nederland voor staat:

- 1. selectie van échte vluchtelingen;**
- 2. goede opvang in Nederland met draagvlak onder de Nederlanders;**
- 3. directe start van integratie van vluchtelingen.**

1. Focus op de echte vluchtelingen

Het grootste deel van de asielzoekers dat aankomt in Nederland, is daadwerkelijk op de vlucht voor oorlogsgeweld en heeft dus recht op asiel. Dit geldt momenteel voor maar liefst 70% van de asielzoekers, vanwege het hoge aandeel Syriërs en Eritreërs. Maar de realiteit is dat er ook mensen bij zitten die niet vluchten voor geweld, maar die proberen te profiteren van deze noodsituatie. Er moet daarom eerder en beter onderscheid gemaakt worden tussen bijvoorbeeld een vluchtende Syrische moeder en een Nigeriaan op zoek naar een baan. Dit moet zowel op Europees niveau als in Nederland.

Selecteer aan de buitengrenzen

De Europese Unie is op dit moment bezig met het oprichten van Europese aanmeldcentra. Bij deze zogenaamde hotspots aan de buitengrenzen van Europa kunnen asielzoekers zich melden. Dit is cruciaal om de asielinstroom in goede banen te leiden. Goede registratie van vingerafdrukken maakt het mogelijk om jihadisten te weren, maar voorkomt ook dat vluchtelingen 'shoppen' tussen landen die opvang bieden. Het is zorgwekkend dat momenteel slechts één hotspot operationeel is. Dat komt door een tekort aan geld en expertise. Het gevolg daarvan is dat de meeste asielzoekers ongeregistreerd Europa binnen trekken. Met alle chaotische gevolgen van dien.

D66 wil dat dergelijke hotspots overal aan de Europese buitengrenzen worden opgericht en wel zo snel mogelijk. Nederland zou hiervoor financiële middelen en menskracht moeten vrijmaken. Zo kan al aan de buitengrenzen geselecteerd worden of iemand daadwerkelijk in aanmerking komt voor een vluchtelingenstatus. Vervolgens kunnen deze mensen via een eerlijke verdeelsleutel verdeeld worden over Europa. Daarbij moet goed gekeken worden naar de wensen van asielzoekers zelf. Als ze ergens al familie hebben, is de kans op integratie bijvoorbeeld hoger. Mensen die na een snelle maar zorgvuldige procedure geen recht hebben op asiel kunnen dan zo snel mogelijk teruggestuurd worden naar hun land van herkomst. Europese samenwerking is hard nodig met bijvoorbeeld gezamenlijke uitzetvluchten door Frontex en de inzet van Europese diplomatie om landen te overtuigen hun onderdanen weer op te nemen.

Selecteer sneller in Nederland: taalanalyses

Ook in Nederland is nog veel te winnen. Op dit moment zitten asielzoekers gemiddeld vier maanden in de noodopvang, voordat ze überhaupt hun asielaanvraag kunnen doen. En die wachttijd zal eerder oplopen dan afnemen. D66 wil dat mensen die niet in aanmerking komen voor asiel er eerder uitgepikt worden.

Momenteel doen veel asielzoekers zich voor als Syriër terwijl ze in werkelijkheid bijvoorbeeld Egyptenaar zijn en dus waarschijnlijk geen recht op een asielstatus hebben. Toch bezetten veel van deze mensen nu kostbare plekken in de noodopvang.

D66 stelt voor dat asielzoekers bij registratie in Nederland een korte bandopname inspreken. Tolken kunnen deze opnames vervolgens analyseren om te bepalen waar iemand vandaan komt. Als dan blijkt dat iemand die beweert Syriër te zijn eigenlijk uit Egypte komt, of iemand die beweert Eritreeër te zijn eigenlijk Ethiopiër is, dan pikken we die eruit, onderzoeken we hoe het zit en of deze persoon inderdaad niet in aanmerking komt voor een asielstatus. Zo nee, dan sturen we hem of haar zo snel mogelijk terug naar het land van herkomst. Op die manier zitten er geen mensen in de noodopvang die daar niet horen.

2. Regel goede opvang

In een land als Nederland hoort niemand op straat te slapen. Het is daarom van het allergrootste belang dat de nood- en crisisopvang goed geregeld is. Nu gaat er nog veel fout. Bussen vol asielzoekers vertrekken zonder duidelijke bestemming. Het verbreken van afspraken met gemeenten is niet acceptabel, dat ondermijnt het draagvlak onder Nederlanders.

Respecteer afspraken met gemeenten

Het is funest voor het draagvlak als gemaakte afspraken met inwoners en gemeenten geschonden worden. De regering heeft alle ruimte om bestaande afspraken te proberen te verbeteren, maar mag deze absoluut niet eenzijdig schenden. D66 heeft de regering ook per motie opgeroepen gemaakte afspraken met gemeenten over asielopvang niet te schenden en in overleg met het COA zo snel mogelijk leegstaand Rijksvastgoed in te zetten als opvanglocaties voor asielzoekers. Het voorbeeld van Oranje toont ook: gemeenten kunnen deze opvang aan, ook als het om grote aantallen asielzoekers in een kleine gemeenschap gaat, maar het gaat mis als bestaande afspraken met voeten getreden worden.

Accepteer kleinere noodopvang

Veel gemeenten zouden graag helpen met kleinschalige noodopvang in leegstaande scholen en zorgcentra, maar lopen aan tegen het feit dat het COA kleinschalige locaties niet accepteert vanwege te hoge kosten. D66 vindt het onterecht dat dit soort aanbiedingen worden afgewezen enkel omdat kleinere opvang duurder is dan grootschalige. Alle beetjes helpen en het COA moet zich flexibeler opstellen. Een kleinere opvang kan vaak ook rekenen op een groter draagvlak onder buurtbewoners.

Laat grote steden een inhaalslag maken

Op dit moment worden veel opvanglocaties geplaatst in kleine dorpen en gemeenten. Het is moeilijk uit te leggen aan een dorp als Oranje dat zij 700 asielzoekers opvangen als grote steden achterblijven. D66 roept de grootste 32 gemeenten van ons land, de zogenoemde G32, op om de handen ineen te slaan en zoveel mogelijk naar draagkracht bij te dragen.

Zet kazernes in

Grote steden moeten samen met het Rijk creatiever kijken naar de locaties waar asielzoekers opgevangen worden. Minister Blok heeft al toegezegd dat leegstaand Rijksvastgoed meer zal worden ingezet. D66 zou graag zien dat de minister van Defensie (half)leegstaande kazernes beschikbaar stelt voor opvang. Zo zou de kazerne in Vlissingen momenteel gedeeltelijk leeg staan, maar ook in Den Haag gaan kazernes binnenkort in de verkoop. Benut die capaciteit!

Compenseer gemeenten voor crisisopvang

Als er geen plek is in de noodopvanglocaties worden gemeenten gevraagd om hun crisis-opvanglocaties beschikbaar te stellen. Hiervoor geeft het Rijk een bescheiden bijdrage per asielzoeker aan de gemeente. Dit blijkt in de praktijk echter niet kostendekkend te zijn, waardoor welwillende gemeenten dreigen af te haken. D66 vindt dat gemeenten niet de rekening moeten krijgen als zij bereid zijn hun crisisopvang open te stellen. Daarom moet minstens 50% van de kosten voor gemeenten gedekt worden uit o.a. de nationale asielreserve.

Doe realistische inschattingen voor de toekomst

Het kabinet loopt nu constant achter de feiten aan. In 2016 dreigt opnieuw hetzelfde te gebeuren, omdat het kabinet het verwachte aantal asielzoekers veel te laag inschat. D66 wil dat het kabinet zich beter voorbereid op de asielinstroom. Daarom moet het kabinet een realistischere inschatting maken van de verwachte instroom en de begroting hierop aanpassen.

3. Start meteen met integratie

Goede opvang is het meest urgente probleem. Maar D66 kijkt ook nadrukkelijk naar de langere termijn. En dan is het cruciaal dat we geen tijd verliezen met de integratie van asielzoekers. Elke dag dat asielzoekers op hun handen moeten zitten, is een verloren dag. Zo snel mogelijk meedoen in onze maatschappij is van het allergrootste belang. Als je zorgt dat asielzoekers zo snel mogelijk hun steentje bij kunnen dragen aan de Nederlandse samenleving, voorkom je dat straks het merendeel in de bijstand zit zonder reëel perspectief.

Leer ze meteen Nederlands

Asielzoekers zitten nu gemiddeld vier maanden in de noodopvang te wachten voordat ze überhaupt hun asielaanvraag in kunnen dienen. D66 stelt daarom voor om al in de noodopvang te beginnen met verplichte taalcurricula. Het Rijk moet dit financieren. Dit is een kostbare investering, maar wel een die het dubbel en dwars waard is. Het leren van de taal is een belangrijke voorwaarde voor actief meedoen in de maatschappij.

Laat ze sneller inburgeren

Asielzoekers kunnen niet snel genoeg beginnen met de inburgering in de Nederlandse samenleving. Laat geen tijd verloren gaan, of het nu gaat om het respecteren van onze normen en waarden, het doorgronden van sociale omgangsnormen of het simpelweg begrijpen van procedures. Biedt asielzoekers ook zicht op naturalisatie tot Nederlander. Dit is vaak een extra motivatie om goed te integreren. Op dit moment kun je na vijf jaar een verzoek doen om te naturaliseren, maar het kabinet wil dit naar zeven jaar oprekken. D66 vreest dat dit juist negatieve gevolgen zal hebben voor de integratie van vluchtelingen.

Erken diploma's sneller

Op je eigen niveau aan het werk is natuurlijk de beste manier om mee te doen in de maatschappij. Erken daarom sneller diploma's. D66 heeft per motie de regering opgeroepen te onderzoeken op welke wijze diploma's uit landen van herkomst erkend kunnen worden, zodat statushouders – mensen die hier mogen blijven – zo snel mogelijk op hun eigen niveau aansluiting kunnen vinden op de arbeidsmarkt. Ook wordt er op verzoek van D66 een plan van aanpak opgesteld waarin het voor statushouders inzichtelijk gemaakt wordt aan welke eisen zij moeten voldoen om hun diploma erkend te krijgen in het geval deze behaalde diploma's niet voldoen aan de Nederlandse standaarden

Let op expertise

Kijk bij het plaatsen van vluchtelingenstatushouders in gemeenten waar ze van toegevoegde waarde kunnen zijn op basis van hun expertise. Een Syriër die in de haven van Latakia heeft gewerkt, kan bijvoorbeeld eerder aan de slag in de haven van Rotterdam dan in Drenthe.

Hef werkbeperkingen op

Participatie op de arbeidsmarkt is een cruciale stap in het integratieproces. Bovendien dragen mensen dan eerder en meer bij aan de Nederlandse economie en samenleving. De arbeidsmarktintegratie van vluchtelingen blijft problematisch en vraagt om een gerichte aanpak. Veel vluchtelingen vervelen zich in de opvanglocaties en willen graag aan het werk. Maar beperkingen hinderen asielzoekers. D66 stelt daarom voor om asielzoekers niet pas na zes maanden toe te staan te werken, maar per direct. D66 stelt ook voor om asielzoekers niet slechts 24 weken werk toe te staan per jaar, maar gewoon 52 weken. En D66 stelt voor dat asielzoekers meer dan 25% van inkomen mogen houden, zodat werken ook loont.

Creëer meer woonruimte

Een eigen plek in de wijk is cruciaal voor de inburgering en integratie van statushouders. Maak werk van de transformatie van leegstaande gebouwen: verbouw zorgcomplexen, kantoorpanden en Rijksgebouwen tot kleine woonunits.

Plaats meer mensen in één woning

Maak het mogelijk dat meer vergunninghouders (tijdelijk) in één woning kunnen worden ondergebracht met in voldoende mate behoud van bijvoorbeeld huurtoeslag. Verbeter ook de matching vanuit het COA met het bezit van corporaties. Breng geen eenlingen naar een gemeente waar de corporatie alleen gezinswoningen heeft.

Zorg voor vrijstelling verhuurdersheffing

Geef corporaties die zich willen inzetten voor het oplossen van de woningnood financieel voordeel. Zorg voor vrijstelling van de verhuurdersheffing voor nieuwbouw of ombouw die specifiek gericht is op huisvesting van statushouders.